

Јазик и дидактика
Маријариџа БЕЛЕВСКА

Мира ТРАЈКОВА
Соња ГАВРИЛОВСКА

Ташијана ГОЧКОВА
СТОЈАНОВСКА

Анастасија КИРКОВА
НАСКОВА

Биљана МИРЧЕВСКА
БОШЕВА

Билјана НАУМОСКА
САРАКИНСКА

Звонко НИКОДИНОВСКИ
Елена ОНЧЕВСКА

АГЕР

Исмет ОSMANI

Искра ПАНОВСКА

ДИМКОВА

Александра САРЖОСКА

Драјана КАЗАНЦИОВСКА

Зорица ТРАЈКОВА

Книжевност и култура

Мира БЕКАР

Соња ВИТАНОВА

СТРЕЗОВА

Луциана ГИИДО

ШРЕМПФ

Марија ГОРГИЕВА

ДИМОВА

Калина МАЛЕСКА

Снежана ПЕТРОВА

Славица СРБИНОВСКА

Искра ТАСЕВСКА

ХАЦИ-БОШКОВА

Преведување и шолкување

Јасминка ДЕЛОВА

СИЛЈАНОВА

Соња КИТАНОВСКА

КИМОВСКА

Бејана ДОДЕВСКА

Валентина МИЛОШЕВИЌ

СИМОНОВСКА

Радица НИКОДИНОВСКА

Лидија ТАНУШЕВСКА

Владимир ЦВЕТКОВСКИ

Експозеа од докторски

и магистерски трудови

Бранка ГРИВЧЕВСКА

Кашерина ГУРЧЕВСКА

АТАНАСОВСКА

Геран ИВКОВИЌ

Весна КОЖИНКОВА

Мери ЛАЗАРЕВСКА

Кристина НИКОЛОВСКА

Дијана НИКОДИНОВСКА

Милена САЗДОВСКА

ПИГУЛОВСКА

Магдалена СИМИОНСКА

Наша Стојановска

ИЛИЕВСКА

Ирина ТАЛЕВСКА

Прикази и проекти

Руска ИВАНОВСКА

НАСКОВА

Лидија КАПУШЕВСКА

ДРАКУЛЕВСКА

Мирјана АЛЕКСОВСКА

ЧКАТРОВСКА

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје
Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје

Издавач: Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје
За издавачот: проф. д-р Анета Дучевска, декан на факултетот

РЕДАКЦИСКИ ОДБОР

проф. д-р Добрила Миловска
проф. д-р Маргарита Велевска
проф. д-р Славица Србиновска
доц. д-р Исмет Османи
доц. д-р Наташа Стојановска - Илиевска

EDITORIAL BOARD

Prof. Dr. Dobrila Milovska
Prof. Dr. Margarita Velevska
Prof. Dr. Slavica Srbinovska
Dr. Ismet Osmani
Dr. Natasha Stojanovska – Ilievska

Адреса: Филолошки факултет „Блаже Конески“, п. факс 567
1000 Скопје, Република Македонија

Address: Faculty of Philology “Blaže Koneski”, PO Box 567
1000 Skopje, Republic of Macedonia

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“
на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Книга 41-42, 2015-
2016

ANNUAL COLLECTION

of the Faculty of Philology “Blaže Koneski”
of the University of Ss. Cyril and Methodius – Skopje, Volume 41-42, 2015-
2016

Јазична редакција: проф. д-р Симон Саздов

Печати: БороГрафика, Скопје

Тираж: 300 примероци

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје
Филолошки факултет „Блаже Конески“ - Скопје

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

ANNUAL
книга 41-42

посветен на 70-годишнината од постоењето
на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (1946-2016)

Скопје, 2015-2016

СОДРЖИНА

Јазик и дидактика

Маргарита БЕЛЕВСКА, Мира ТРАЈКОВА „Феминизирање“ на именките во францускиот јазик	13
---	----

Сања ГАВРИЛОВСКА Синтаксичко-семантичка анализа на именските сложенки во правната терминологија на англискиот јазик	21
--	----

Татјана ГОЧКОВА-СТОЈАНОВСКА Статусот на македонскиот јазик и прашањето на јазичната стратегија	35
---	----

Анастасија КИРКОВА-НАСКОВА Перцепција на говор кај изучувачи на странски јазик: преглед на теориските модели	43
---	----

Биљана МИРЧЕВСКА-БОШЕВА Јазичните средства и изразувањето емоции	65
--	----

Билјана НАУМОСКА-САРАКИНСКА Зборообразувањето како лингвистичка дисциплина и историскиот развој на англискиот јазик	77
--	----

Звонко НИКОДИНОВСКИ Лексикографското дело како огледало на лингвистичката концепција за јазикот	99
--	----

Елена ОНЧЕВСКА АГЕР Наставнички истражувања како форма на професионален развој: Зошто и како?	123
--	-----

Исмет ОСМАНИ

За морфонолошките промени во албанскиот јазик 133

Искра ПАНОВСКА-ДИМКОВА

За англицизацијата на македонскиот јазик
(или зборувате ли маканглиски?) 143

Александра САРЖОСКА, Драгана КАЗАНЦИОВСКА

Употребата на конјунктивот во италијанскиот јазик –
јазична елегантност или јазична грешка? 151

Зорица ТРАЈКОВА

Улогата на засилувачите во македонските
и американските завршни зборови од судења 159

Книжевност и култура

Мира БЕКАР

Улогата и влијанието на интерперсоналните медиуми
врз општествените активности и општествените односи 179

Соња ВИТАНОВА-СТРЕЗОВА

Том Џонс: „историја“ и роман 193

Luciana GUIDO SCHREMPF

Fortunato Depero ed il teatro futurista 205

Марија ЃОРЃИЕВА ДИМОВА

Теоријата на книжевност во (интер)акција 223

Калина МАЛЕСКА

Со сплав по Мисисипи до јадрот на контроверзиите:
или зошто *Хаклбери Фин* не е расистички роман 241

Snežana PETROVA

L'ambiguïté dans l'esthétique théâtrale
de la première moitié du XVIIe siècle 255

Славица СРБИНОВСКА

За етиката и политиката во литературата 265

Искра ТАСЕВСКА ХАЦИ-БОШКОВА

Жанровските карактеристики
на словата на Кузман Шапкарев 281

Преведување и толкување

Јасминка ДЕЛОВА-СИЛЈАНОВА

Фраземи со компонента нос во преводите
од чешки на македонски јазик 297

Соња КИТАНОВСКА-КИМОВСКА, Бојана ДОДЕВСКА

Ставот на преведувачите за судскиот превод:
состојби и предизвици 309

Валентина МИЛОШЕВИЌ- СИМОНОВСКА

Преведувањето во времето на фашизмот во Италија 331

Радица НИКОДИНОВСКА

Културоспецифичните елементи во македонскиот превод
на романот „Еден, ниенден и сто илјади“ од Луиџи Пирандело 339

Лидија ТАНУШЕВСКА

Проблеми во преводот на средновековни
религиозни текстови за наставни цели 351

Владимир ЦВЕТКОСКИ

Новото и парафразата во преведувањето кај Георги Сталев 363

Експозеа од докторски и магистерски трудови

Бранка ГРИВЧЕВСКА

Преведувачките техники во македонскиот превод
на романот Паломар од Итало Калвино (магистерска) 377

Катарина ЃУРЧЕВСКА АТАНАСОВСКА

Преведување експресивна лексика:

проблеми и предизвици – врз примери на книжевни преводи
од англиски на македонски јазик (докторат) 385

Горан ИВКОВИЌ

Преминот од историското кон метатекстуалното во современата
македонска и хрватска драматургија (Чашуле – Стефановски –
Дуковски наспроти Крлежа – Шнајдер – Гавран) (докторат) 399

Весна КОЖИНКОВА

Егејската тема во современата македонска проза
низ модалитетите на домовноста (магистерска) 413

Мери ЛАЗАРЕВСКА

Лексичко-семантичките односи синонимија, хипонимија
и хиперонимија кај правните термини во англискиот јазик
и нивните еквиваленти во македонскиот јазик (докторат) 421

Кристина НИКОЛОВСКА

Љубовта на симболите и поезијата (Кон магистерскиот труд
на Симона Ристевска „Симболичките и архетипските значења
во Света Песна на Анте Поповски“) 429

Дијана НИКОДИНОВСКА

Експозе од докторскиот труд „ДОБРОТО и ЛОШОТО
како вредносни категории во пословиците во италијанскиот,
во јапонскиот и во македонскиот јазик“ (докторат) 441

Милена САЗДОВСКА-ПИГУЛОВСКА

Лексиката во преводите од англиски на македонски јазик
на научна и стручна литература од економско-финансиската
област (докторат) 455

Магдалена СИМИОНСКА

Прилошки определби за начин во англискиот и во македонскиот
јазик – контрастивна анализа (магистерска) 463

Наташа СТОЈАНОВСКА-ИЛИЕВСКА

Анализа на перифрастичните предикати во англискиот
и во македонскиот јазик (докторат) 477

Ирина ТАЛЕВСКА

Меморија, наратив, субјект:

Примо Леви и литературата на холокаустот (докторат) 485

Прикази и проекти

Руска ИВАНОВСКА-НАСКОВА

Преведувањето и наставата

по италијански како странски јазик 505

Радица НИКОДИНОВСКА

Научноистражувачки проект Евалуацијата во наставата

по странски јазици и книжевности (2015-2016) 509

Радица НИКОДИНОВСКА

Меѓународен зборник на трудови од Меѓународниот научен собир

Јазични, книжевни и културни паралели,

одржан во Охрид на 13 и 14 септември во 2014 година 513

Радица НИКОДИНОВСКА, Лидија КАПУШЕВСКА ДРАКУЛЕВСКА,

Мира ТРАЈКОВА

Зборник на трудови Македонско-романистички јазични,

книжевни и преведувачки релации (2000-2015) 519

Звонко НИКОДИНОВСКИ

Извештај од научниот проект *Opera Philologica Skopiensia* –

база на податоци за научната активност

на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ 529

Мира ТРАЈКОВА, Мирјана АЛЕКСОВСКА-ЧКАТРОСКА

Презентација на резултатите од меѓународниот проект

Méthodologies et pratiques innovantes en didactique

du FLE (MEPRID-FLE) 2012-2014 537

Бранка ГРИВЧЕВСКА

**ПРЕВЕДУВАЧКИТЕ ТЕХНИКИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ПРЕВОД
НА РОМАНОТ ПАЛОМАР ОД ИТАЛО КАЛВИНО**

- експозе од магистерски труд -

Клучни зборови: преведување, комуникација, еквиваленција, доминанта, преведувачки техники, комуникациски остаток, интерпретација

Предмет на магистерскиот труд е анализа на македонскиот превод на романот Паломар од италијанскиот писател Итало Калвино во превод на Радица Никодиновска. Целта на истражувањето е да ги идентификуваме и класифицираме преведувачките техники применети во македонскиот превод на Паломар, да ја потврдиме нивната оправданост и, онаму каде што сметаме дека е неопходно, да предложиме други варијанти или посоодветни преводни решенија.

Причината поради која се одлучивме да ги продлабочиме истражувањата на горенаведената тема се должи на повеќегодишно искуство во наставата на предмети од областа на преведувањето, многубројните прашања кои многу често студентите, а и самите ние сме си ги поставувале во врска со преводливоста и непреводливоста на одредени јазични елементи, начините на кои преведувачот се справува со проблемите што произлегуваат од јазичните и културолошките разлики меѓу два јазични системи и култури, изборот на преведувачките техники со цел постигнување што е можно помала комуникациска загуба итн.

Во првиот дел од трудот, направивме кус историски преглед на проучувањата врзани за процесот на преведување и неговиот производ – преводот, започнувајќи уште од дамнешната 55 год. пр. н. е. со Цицерон и неговото залагање против буквалниот превод „Non verbum de verbo exprimere, sed sensum exprimere de senso“,

па преку првите теоретичари Етјен Доле, *Les Belles Infideles*, Александер Фрејзер Тајтлер и на крај задржувајќи се на поважните теории од XX век, *Translation studies*, функционалистичките теории на преведувањето, комуникативната теорија и интерпретативната теорија. Потоа, во наредното поглавје приложивме повеќе дефиниции за поимот преведување кои изразуваат различни сфаќања за таа сложена активност на човековиот ум, а кои се разликуваат во однос на тоа што е она што се преведува. Посветивме посебно внимание на проучувањата и ставовите на италијанските автори Умберто Еко, Итало Калвино и Бруно Озимо, но дефиницијата врз која се потпревме е онаа на Уртадо Алвир според кого: преведувањето е процес на интерпретација и комуникација со цел еден текст кој се одвива во еден општествен контекст и во кој учествуваат три фактори, ментален процес, текст и комуникативен акт, да се преформулира во друг текст, сместен во друг општествен контекст. Се задржавме и особено ја разработивме проблематиката врзана за фазите на менталниот процес на преведувањето и на преведувачкиот остаток. Ја потенциравме битноста на традуктолошката анализа која има за цел да ја открие доминантата која, всушност, го гарантира интегритетот на текстот и на која се фокусира едно уметничко дело. Посветивме особено внимание на поимот еквиваленција и детално ги разгледавме различните видови еквиваленција поаѓајќи од фактот дека еквиваленцијата е тесно поврзана со преведувачките техники.

Во почетокот од вториот дел од магистерскиот труд, направивме осврт на преведувачките постапки, поткрепувајќи ги со бројни примери, потпирајќи се притоа на поделбата на Вине и Дарбелне, кои предлагаат 7 преведувачки техники и тоа: заемка, калка, буквален превод, транспозиција, модулација, еквиваленција и адаптација.

Буквалниот превод, или како што уште се нарекува формална еквиваленција, е преформулирање збор за збор на изворниот текст во јазикот цел. При оваа постапка се води сметка само за јазичните врски. Оваа постапка може да се примени само во случај кога елементите имаат исто значење или на ниво на јазик или на дискурс.

Пр. „Come si chiama quella ragazza?“ / „Како се вика таа девојка?“
 „La mia casa è lontano da qui.“ / „Мојата кука е далеку од тука.“

Транскрипцијата се применува кога имаме изрази, но понекогаш и цели реченици кои не се преведуваат, туку целосно се пренесуваат од изворниот јазик. При оваа постапка се зема на заем

збор од еден јазик и се пренесува во друг јазик без да се преведе. Има одредени јазици кај кои транскрипцијата на личните имиња не е возможна, поради тоа што фонолошкиот систем на двата јазика не соодветствува и таквите имиња ќе бидат нечитливи за јазикот цел. Особено внимание треба да се посвети на сопствените именки (најчесто имиња на познати историски личности) кои во текот на историјата биле преведувани и внесени во речниците и кои не подлежат на транскрипција.

Пр: „Shiapparelli“ / „Скјапарели“ 39/50 (лично име – итали-јански астроном и историчар)
 „Platone“ / „Платон“ 40/51 (лично име – старогрчки философ и математичар)
 „Regolo“ / „Регулус“ 38/49 (име на најсјајната ѕвезда од ѕвездието Лав (Leo))

Заемките и калките се сметаат за подвид на транскрипцијата. Заемката опфаќа позајмување или користење термин од изворниот јазик во јазикот цел. Ова се случува кога во јазикот цел недостасува таков термин. Може да се каже дека и во македонскиот, како и во италијанскиот јазик ја сретнуваме истата тенденција на прифаќање на туѓи зборови и термини, дури и во случаи кога во јазикот цел постои соодветен превод за тој термин. Странските термини се доминантни.

Пр: „Medicea sidera“ / „Medicea sidera“ (латинска заемка која се употребува и во италијанскиот и со која се означува ѕвездата на Медичи, познатиот мецена од Фиренца)
 „Surf“ / „Сурф“ 17/23 (англиска заемка навлезена во италијанскиот и прифатена во македонскиот со која се означува вид спорт)
 „Charcuterie“ / „Charcuterie“ 69/83 (заемка од францускиот од гастрономијата и во оригиналниот текст и во преводот стои истиот термин (се работи за продавница во која се продаваат преработени месни производи))

Калката се состои во земање синтагма од изворниот текст и нејзино преведување во текстот цел, воведувајќи на овој начин нов невообичаен израз во текстот цел. Оваа постапка се применува кога не е можно да се создаде нов збор или да се пронајде вистинскиот збор во јазикот цел.

Пр: „*lingue di sabbia*“ – „песочни јазичиња“ 7/12 (поради специфичноста на терминот кој е поврзан со крајбрежјето, кое, за жал, не е дел од нашата територија и за кое ние немаме соодветен термин, преведувачот се решил за калкирање на истиот тој термин и негов буквален превод)
 „*Stella del Mattino*“ / „Утринска ѕвезда“ 97/115 (име на храм во Мексико, самото име е придружено со објаснување на што се однесува и во оригиналниот текст)

Транспозицијата е преведувачка постапка при која доаѓа до синтаксичко парафразирање на термини од изворниот текст во текстот цел. При оваа постапка мора да се води сметка да не дојде до семантичко поместување. Иако се менува синтаксичката структура, она на што треба особено да се внимава е да не се промени смислата и да се задржи стилот на изворниот текст. Транспозицијата е преведувачка постапка која често се применува, таа се применува на сите зборовни групи, граматички категории, на цели реченици, параграфи.

Пр: „*Il signor Palomar è in piedi sulla riva e guarda un'onda.*“ – „Господин Паломар стои на брегот и гледа еден бран.“ 6/9 (им./гл. – веќе регистрирано во речниците)
 „... *e scomparire di nuovo come inghiottita...*“ – „... и повторно да исчезне како нешто да ја проголтало...“ 7/11 (имплицитна форма / експлицитна)
 „...*così come separarla dall'onda che la precede e che sembra trascinarsela dietro verso la riva, salvo poi magari voltarglisi contro come per fermarla.*“ – „... како што е тешко да се издвои од бранот што му претходи и кој изгледа како да го влече со себе кон брегот, макар што потоа и му се свртува како да го запира.“ 5/10 (Деиктички прилог „*contro*“ кој се испушта и чие значење се пренесува преку глаголот, носител на значењето).

Модулацијата или приближен превод е промена на формата на пораката како резултат на промената на гледиштето. Преведената порака мора да биде во согласност со духот и обичаите на јазикот цел. Таа може да биде задолжителна или факултативна (слободна). Кога една модулација е регистрирана во речниците, се нарекува лексикализирана и мора да се применува при преведувањето, а

оние модулации кои не се регистрирани и кои преведувачот ги создава *ad hoc*, се нарекуваат слободни, оригинални модулации. Оваа постапка опфаќа различно согледување на истата ситуација во две различни култури. Кога се зборува за модулацијата, неизбежно е да се напоменат и реторичките фигури метафора, метонимија и синегдоха, кои се многу застапени кај оваа преведувачка постапка. И кај метафората, како и кај метонимијата, доаѓа до поместување на значењето. Кај метафората тоа е по признак на сличност, додека кај метонимијата по блискост. Кај метафората имаме поместување или заменување на значењето по сличност пр. „камена душа“, „*il fior degli anni*“ (цутот на младоста), „*il cuore dell'inverno*“ (среде зима). Се работи за лексикализирана модулација, бидејќи овие примери веќе се навлезени и регистрирани во речниците. Метафората е најкористената реторичка фигура од поетите и писателите. Колку се подалечни семантичките полиња кои се користат за да се создаде една метафора, толку метафората е поефикасна и постигнува поголем стилски ефект. Кај метонимијата елементите кои се заменуваат се временски, просторно или логично поврзани и блиски и се врзуваат врз основа на некаква асоцијација. Пр.: „луди години“ – младост, „*un Montalcino antico*“ (многу скапо црно вино од регионот на Сиена), „*gran cervello*“ (многу интелигентен, голем ум). Врската која постои помеѓу елементите кои се заменуваат може да биде причинско-последична, односно дејството од оригиналниот текст е прикажано како последица во преводот т. е. во текстот цел. Ова е најзастапениот вид модулација.

Пр: „*Mangiava come se non avesse mai mangiato in vita sua.*“ / „Јадеше небаре целиот живот гладувал.“

Синегдохата, пак, е реторичка фигура која користи дел за означување на целината *pars pro toto* или целината се употребува наместо делот *totum pro parte*. Постојат два вида синегдоха и тоа: 1) обопштувачка синегдоха кога имаме од посебно кон општо, од дел кон целина, од род кон вид и 2) синегдоха од општо кон посебно, стеснување на семантичкото поле, хипероним се заменува со хипоним. Антономазијата е вид метонимија во која се јавува замена на два термина помеѓу кои постои врска на припадност, односно првиот термин е дел од вториот.

Пр: „La gobba dell'onda venendo avanti si alza in un punto più che altrove ed è lì che comincia a rimboccarsi di bianco.“- „Врвот на бранот кој пристигнува се извишува во една точка повеќе отколку на друго место и токму на тоа место почнува да белее.“ 6/10 (La gobba dell'onda-ad hoc метафора (gobba – грпка на камила и оттаму се употребува за именување на највисоката точка или врвот на бранот) / venendo avanti – транспозиција со деиктички прилози кои се испуштаат и чие значење се пренесува преку глаголот / rimboccarsi di bianco – ad hoc метафора, употребена со фигуративно значење)

„Prendendo a modello il disegno delle onda, la spiaggia inoltra nell'acqua delle punte appena accennate che si prolungano in banchi di sabbia sommersi, come le correnti ne formano e disfanno a ogni marea.“ – „Земајќи го за пример обликот на бранот, плажата носи во водата ситни песочни камчиња чии едвај забележливи врвови се постилаат небаре подводни песочни дуни, онака како што водените струи ги обликуваат и ги разобличуваат со секој прилив и одлив.“ 7/12 (Il disegno delle onda – множина преведена со еднина – синегдоха. Во останатите случаи “punte”, “correnti” и „marea” се работи за лексички празнини, односно фондот на зборови на македонски е потесен и како резултат на тоа се јавува експлицитна модулација / banchi di sabbia – метафора, лексикализирана модулација, регистрирана во речниците)

„Legami tra persona e persona...“ – „...пomeѓу две човечки суштества...“ 22/30 (антономазија)

Адаптацијата е постапка при која една ситуација од изворниот јазик се адаптира во друга од јазикот цел. Ова настанува во случај кога во јазикот цел не постои таква ситуација или кога не одговара на обичаите на примачите на пораката. Се работи за слободно преведување при кое преведувачот може да заменува, додава одредени елементи за да ја постигне својата цел, односно пораката да биде што поблиска за примачот. Адаптацијата е присутна во четири области и тоа: 1) материјалниот живот, 2) општествениот живот, 3) религијата и 4) јазичната култура

Пр: “Slack! Slack!” Цак! Цак! – ономатопеја, звукот што се произведува при ударот на оклопите на желките 21/28
“Sciò! Sciò!” – Иш! Иш! – ономатопеја, звук со кој се бркаат птиците 53/65

Потоа преминавме на квалитативна и квантитативна анализа на преведувачките техники применети во македонскиот превод на романот Паломар од Итало Калвино. На крајот од секое потпоглавје се поместени табели со примери од македонскиот превод на Паломар во кои е применета одредена преведувачка постапка.

По спроведената анализа заклучивме дека најзастапените преведувачки постапки во преводот се модулацијата и транспозицијата. Веднаш по нив следува заемката, потоа калката и на крај адаптацијата со најмал број примери. Забележавме дека во одредени случаи еден ист пример може да се вклучи како во табелата за транспозиција така и во онаа која се однесува на модулацијата. Во однос на модулацијата, забележавме дека таа често се јавува на лексички план поради одредени лексички празнини во македонскиот јазик, односно недостаток на соодветен термин кој ќе го долови истото тоа значење, така што, во такви случаи, констатиравме употреба на слободна модулација, парафразирање и не ретко вметнување на нови компоненти за појасно пренесување на пораката. Кај модулацијата, како најзастапена преведувачка постапка, констатиравме дека предничат примери на лексикализирана модулација, по што следуваат примери на синегдоха итн.

Најзастапени примери на транспозиција се следниве: именка/ глагол, негативна/потврдна реченица, промена на редот на зборовите во реченицата кое не доведува до промена на гледиштето, имплицитна/ експлицитна форма, инфинитив /ДА конструкција и глагол/прилог.

Трета по своја застапеност е транскрипцијата, односно во најголемиот број случаи се работи за лексеми веќе традиционално присутни во македонскиот јазик и регистрирани во речниците. Она што би сакале особено да го истакнеме е богатиот културолошки багаж на преведувачот, односно енциклопедиската компетенција, која особено се истакнува во третото поглавје од книгата каде што се поместени расказите на Паломар за светот на животните и растенијата.

Дојдовме до заклучок дека извршената квалитативна и квантитативна анализа се коси со нашите првични очекувања дека во

преводот ќе преовладуваат преведувачките техники заемка и калка. Всушност, анализата го потврдува токму спротивното, односно дека преведувачот успеал да пронајде соодветен еквивалент речиси за сите преведувачки проблеми преку примена на модулацијата и транспозицијата.

Мораме да истакнеме, исто така, дека прагматската еквиваленција и перлокуцискиот ефект доминираат во целото дело, односно преводот успева да го поттикне кај читателот истиот ефект што оригиналот го поттикнува кај својот читател.

Branka Grivcevska

TRANSLATION TECHNIQUES IN THE MACEDONIAN TRANSLATION OF THE NOVEL PALOMAN BY ITALO CALVINO

Summary

The present research intended to analyze the Macedonian translation of the novel *Palomar* by Italo Calvino, translated by Radica Nikodinovska. Our aim was to identify and classify the translation techniques that have been used in the translation of the novel *Palomar*. We adopted the definition of translation given by Hurtado: Translation is a process of interpretation and communication for a text that takes place in a social context and which includes three factors, mental process, text and communicative act, and that text should be reformulated in another text, placed in a different social context. In this research we tried to define and explain the translation techniques, and to classify them according to their use in the Macedonian translation of the novel *Palomar*. The conclusion is that the most frequent translation techniques are modulation and transposition. The transcription takes the third place. Our expectations were that in the Macedonian translation of the novel dominated the calques and the borrowings but the results of the research confirmed the opposite, the translator managed to find the appropriate solution for every problem.

Keywords: translation, communication, equivalency, dominant, translation techniques, communication residue, interpretation

